

Nota informativa

Novembre 2023

Data de publicació: 24 de novembre de 2023

El nombre de denúncies per violència de gènere al Vallès Occidental ha augmentat amb força als darrers anys, així com la proporció de condemnes

En commemoració del 25 de novembre, *Dia Internacional per l'Erradicació de la Violència vers les Dones*, fem un balanç de les dades i dels indicadors més rellevants sobre violència masclista a la nostra comarca. Aquesta informació es difon de manera periòdica en els informes trimestrals i anuals [Dades de Violència contra les Dones](#) que l'Observatori del Consell Comarcal elabora des de l'any 2019.

La percepció i el reconeixement de les violències masclistes s'ha transformat en les darreres dècades, passant de ser un fenomen de l'àmbit privat i individual a ocupar un lloc destacat com a un problema social i de salut pública de caire col·lectiu. Aquests canvis es veuen reflectits en les dades, amb un increment de les denúncies o de les demandes d'atenció. No obstant això, és una violència amplia i amagada i les estadístiques oficials només poden analitzar la problemàtica que es mostra a la punta de l'iceberg. Tanmateix, la informació que tenim disponible per a la comarca visibilitza l'impacte i l'abast d'aquest tipus de violència en el territori i permet una aproximació més detallada de la realitat, punt clau per tal de garantir-ne el coneixement i impulsar més accions per a l'erradicació de totes les formes de violències masclistes.

Les dades que ofereix del Consejo General del Poder Judicial (CGPJ) s'emmarquen dins de la "Llei de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere" i, en correspondència, fan referència a la violència que s'exerceix cap a la dona en l'àmbit de la parella o exparella¹. Aquesta definició té conseqüències directes en els recomptes de dones assassinades, fet que invisibilitza estadísticament altres tipus de femicidis, com ara el de dones sense relació amb l'agressor o el de les que es troben en el mateix escenari de l'intent d'assassinat. Les limitacions derivades de la utilització de diferents criteris en la recollida de les dades i l'assumpció de definicions diverses de violència masclista, genera complicacions a l'hora de comparar resultats, com per exemple amb les dades de la "Llei del dret a les dones a erradicar la violència masclista"² de la Generalitat de Catalunya que classifica aquesta violència des d'una òptica més ampla.

Des del 2007, primer any amb dades disponibles, 33 dones han mort a mans de la seva parella o exparella al Vallès Occidental³. En el conjunt de Catalunya aquesta xifra augmenta fins a les 353 dones assassinades, més de tres quartes parts de les quals es concentren en la província de Barcelona (271). Pel que fa a tot l'Estat, hi ha reconeguts 1.458 femicidis a mans de la parella anterior o l'actual en el moment dels fets.

¹ [Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere](#), en el seu article 1.1, defineix la violència de gènere com aquella que, "com a manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, s'exerceix sobre aquestes per part dels qui siguin o hagin estat els seus cònjuges o dels qui estiguin o hagin estat lligats a elles per relacions similars d'afectivitat, fins i tot sense convivència".

² [Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista](#), en el seu article 3, defineix la violència masclista com una "violació dels drets humans a través de la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat" i "es configura per una continuïtat de situacions en què interactuen cadascuna de les formes de violència masclista amb els diferents àmbits en què es produeixen (parella, laboral, familiar, social o comunitari, digital, institucional, polític i educatiu)".

³ La comarca del Vallès Occidental s'organitza en quatre partits judicials que agrupen els 23 municipis de la comarca: Sabadell, Terrassa, Cerdanyola del Vallès i Rubí. De manera que, els resultats de la comarca són la suma dels comportament de cadascun d'aquests partits judicials.

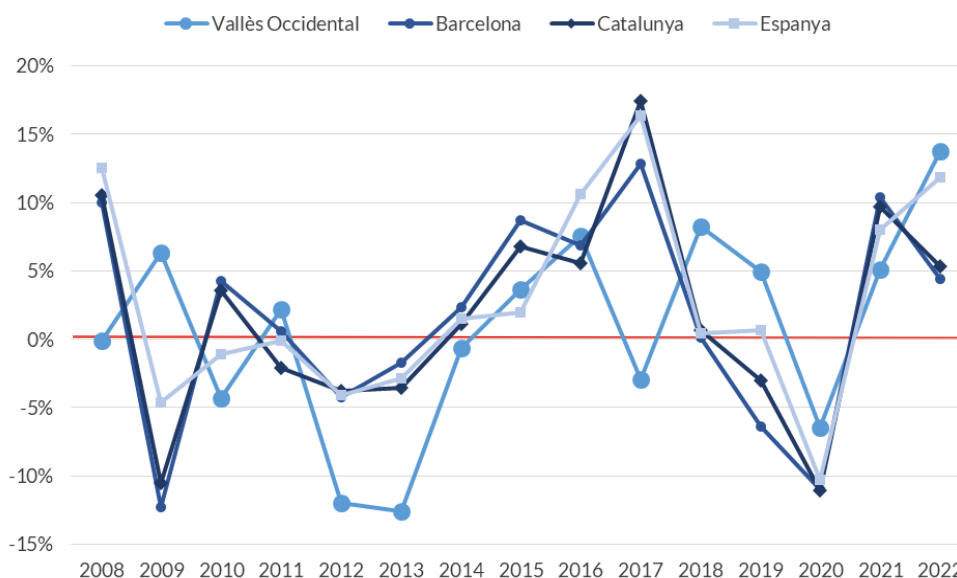
Durant el 2022 van assassinar tres dones al Vallès Occidental per motius de violència de gènere, una al partit judicial de Sabadell i dues al de Terrassa. Aquesta manifestació extrema de la violència masclista s'ha mantingut constant a la comarca, atès que en els 16 anys de dades disponibles, només a tres no va haver-hi cap morta a la comarca i es registra una mitjana de dues morts per any, sent el 2017 el més nefast, amb cinc femicidis.

Xifra rècord de denúncies per violència contra les dones al Vallès Occidental durant l'any 2022

L'any 2022 es van presentar un total de 2.378 denúncies, el màxim històric a la comarca des de 2007. Aquesta tendència ascendent continua durant el primer semestre del 2023, ja que en aquests sis mesos s'han registrat 1.256, un 8,7% més que durant el mateix període de l'any anterior. L'augment de l'any 2022, del 13,7%, va ser el més elevat des que es tenen dades, a molta distància del creixement del conjunt de Catalunya (5,3%) i del de la província de Barcelona (4,4%).

Tot i que l'evolució de la comarca en el nombre de denúncies segueix un comportament similar a la província de Barcelona, al conjunt de Catalunya i al d'Espanya, hi ha diferències notables en algun dels períodes (Gràfic 1). La reducció més intensa al Vallès Occidental va ser durant els anys 2012 i 2013, després s'inicia un període de creixement, que s'interromp amb força durant l'any 2020, per l'impacte de la pandèmia. En 2021 i, especialment, en 2022 el nombre de denúncies a la comarca continua augmentant.

Gràfic 1. Evolució de la variació anual del nombre de denúncies per violència de gènere. Vallès Occidental, província de Barcelona, Catalunya i Espanya. 2008-2022

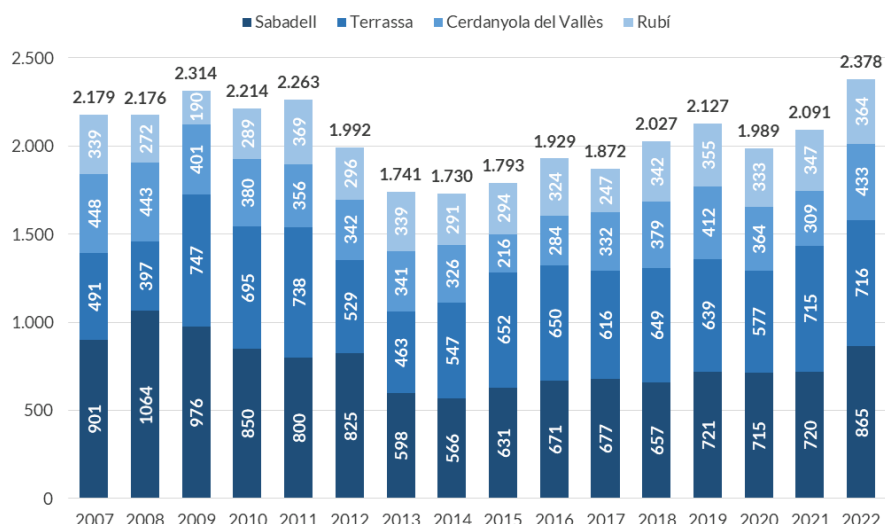

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Consejo General del Poder Judicial.

Cal recordar que no podem afirmar que l'increment de denúncies tingui una relació directa amb l'augment de la violència masclista, necessàriament, també, es pot traduir en millores en prevenció, consciència, recursos i drets de les víctimes.

Descendent a l'escala dels partits judicials, trobem que al 2022 el de Sabadell va registrar 865 denúncies, la xifra més elevada des de 2010, seguit pel de Terrassa amb 716 denúncies, també amb una xifra molt superior a la dels darrers anys (Gràfic 2). El partit de Cerdanyola del Vallès es va situar en les 433 i el de Rubí en les 364, tots ells presenten una de les xifres més elevades del període. Aquestes variacions entre partits judicials s'observen, també, en els darrers anys. En 2021 el nombre de denúncies presentades al de Sabadell es va mantenir pràcticament estable (+0,7%), però al de Terrassa es va incrementar en un 23,9%, al de Rubí un 4,2%, però al de Cerdanyola del Vallès va baixar un 15,1%. Durant l'any 2022 va haver-hi un canvi de dinàmiques, encara que a tots els partits va augmentar la xifra, destaca el de Cerdanyola del Vallès amb el 40,1% més de denúncies que l'any anterior i el de Sabadell amb el 20,1% més, a molta distància del de Rubí (+4,9%) i del de Terrassa (+0,1%).

Gràfic 2. Evolució del nombre de denúncies presentades. Partits judicials del Vallès Occidental. 2007-2022

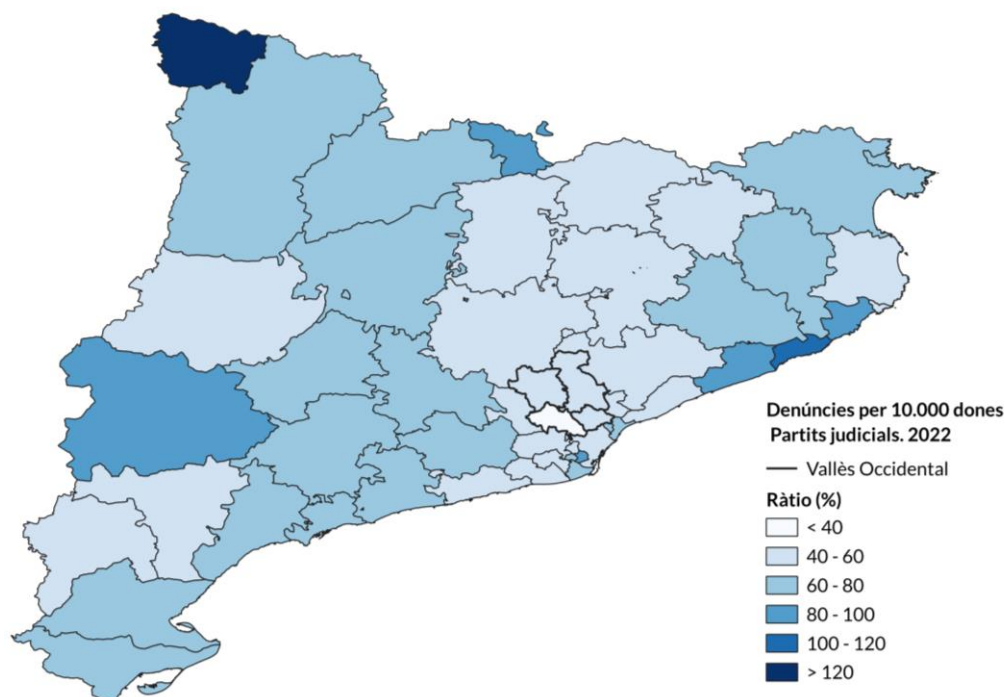
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Consejo General del Poder Judicial.

Les dades més recents mostren que, durant el primer semestre de 2023, el nombre de denúncies ha augmentat en els quatre partits judicials de la comarca, tot i que amb diferències notables. El de Terrassa, amb un total de 397 denúncies, i el de Cerdanyola del Vallès (237) presenten un increment més elevat, del 16,1% i del 13,9%, respectivament; mentre que el creixement de Sabadell (425 denúncies) i el de Rubí (197) són molt inferiors, amb el 3,4% i l'1,5%, respectivament.

Per a poder comparar la xifra de denúncies entre partits judicials es pot utilitzar la ràtio de denúncies per cada 10 mil dones com a mesura d'incidència en relació amb la població del territori (Mapa 1). D'aquest manera, el partit judicial de Terrassa, amb 56 denúncies per cada 10 mil dones, presenta la ràtio més elevada de la comarca, seguit a prop del de Sabadell (53) i Cerdanyola del Vallès (48). Rubí, amb una xifra de 38 denúncies per cada 10 mil dones, registra la incidència més baixa, no només en l'àmbit de la comarca sinó de tota Catalunya. Precisament, en considerar els 49 partits judicials de Catalunya, es pot apreciar que els quatre partits vallesans destaquen per tenir una incidència de denúncies inferior a la mitjana catalana (58,1) i més baixa que la d'altres partits de la regió metropolitana de Barcelona i de les capitals de província.

Les diferències observades entre partits judicials, ja sigui en les dinàmiques més recents com en la incidència de les denúncies, responen a múltiples factors que van més enllà del poder explicatiu de les estadístiques judicials. En aquest sentit, cal tenir compte, entre d'altres factors, la composició sociodemogràfica i la morfologia urbana dels partits judicials, així com el paper de l'administració de justícia, dels cossos de seguretat i dels serveis i recursos d'atenció a les dones en cada àmbit.

Mapa 1. Denúncies presentades per cada 10.000 dones. Partits judicials del Catalunya. 2022

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Consejo General del Poder Judicial.

A la comarca i al conjunt de Catalunya s'acostuma a denegar més ordres de protecció que de les que s'adopten, amb molta diferència amb altres territoris de l'estat espanyol

L'ordre de protecció⁴ (OP) és una resolució judicial ràpida (en un màxim de 72 hores), que confereix un estatus de protecció integral, aplicant mesures cautelars penals i civils fins que es dicti sentència. L'autoritat judicial és qui adopta o denega l'ordre valorant el risc que respon a cada cas concret⁵. Per tant, tenen un paper clau com a part de la tasca de prevenció.

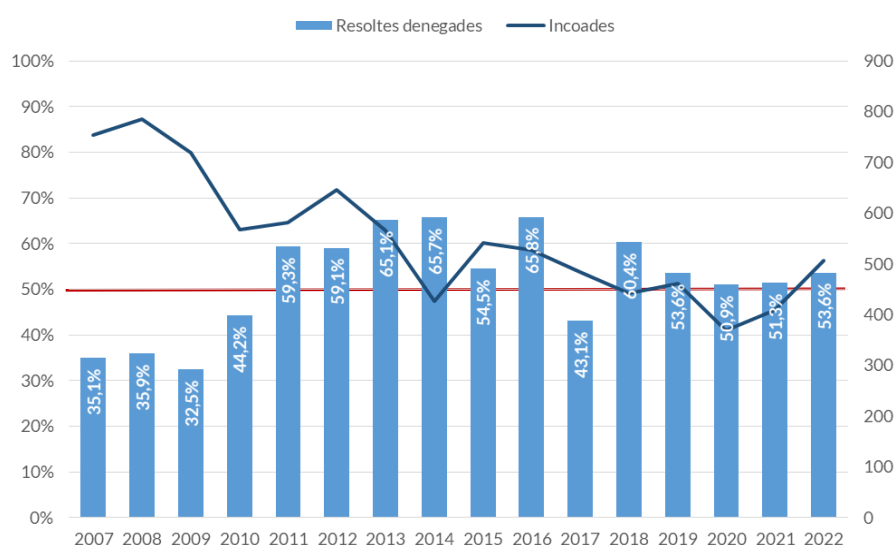
A la comarca, igual que al conjunt de Catalunya, la major part de les OP sol·licitades són denegades. En concret, l'any 2022 es van denegar el 53,6% a la comarca, xifra lleugerament superior a la registrada en 2021 (51,3%). L'evolució de les denegacions mostra una tendència ascendent des del 2011, tot i que amb daltabaixos, arribant al màxim l'any 2018 (65,8%), moment a partir del qual la proporció cau fins a valors lleugerament per sobre del 50% (Gràfic 3).

A mesura que el percentatge de denegacions va augmentar, el nombre d'ordres de protecció iniciades va disminuir: en 2007 es van tramitar 753 OP, mentre que en 2010 van ser 568, un 24,6% menys. Des d'aquest any el nombre d'OP iniciades va disminuir progressivament fins a arribar al seu valor més baix en 2020 (369), coincidint amb l'any de l'inici de la pandèmia. Es produeix un canvi de tendència en els dos següents anys, amb l'augment del 10,8% de les OP tramitades en 2021 i un 24% en 2022, superant les 500, xifra que no s'arribava des de 2016. Tot i aquest creixement, són les OP denegades les que han augmentat amb més intensitat, atès que les adopcions van augmentar un 17,6% en 2022 i les denegacions un 29,5%.

⁴ L'Ordre de Protecció és una resolució judicial que, en els casos en què existeixen indicis fundats de comissió de delictes o faltes contra la vida, integritat física o moral o llibertat sexual, entre d'altres, i existeixi una situació objectiva de risc per la víctima, consagra "l'estatut de protecció integral" de les víctimes de violència masclista, mitjançant l'adopció per un mateix òrgan jurisdiccional de mesures cautelars penals i civils, activant altres mesures d'assistència social.

⁵ Alguns dels elements valorats són les relacions mantingudes amb l'agressor, els antecedents penals de l'agressor, les circumstàncies familiars i laborals de la víctima i l'agressor o l'existència de denúncies prèvies.

Gràfic 3. Evolució de la proporció de les ordres de protecció denegades i del nombre d'ordres de protecció iniciades. Vallès Occidental. 2008-2022

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Consejo General del Poder Judicial.

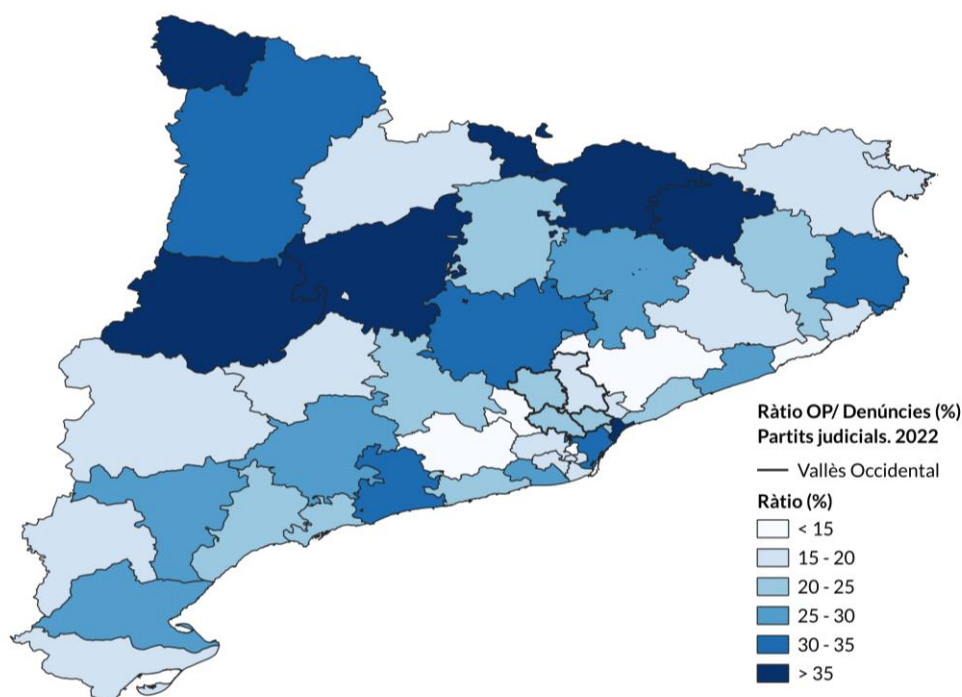
Aquesta situació, amb l'elevada proporció d'OP denegades a la comarca, és similar a la província de Barcelona i al conjunt de Catalunya, on també s'acostumen a denegar més de la meitat de les que s'inicien. Val a dir que, encara que el paraigües normatiu és igual per a tots els territoris, existeixen diferències territorials destacades entre comunitats autònomes. però la mitjana espanyola de denegacions se situa en el 30,7% en 2022. D'aquesta manera, en 2022 només a dues comunitats van haver-hi més OP denegades que aprovades: Catalunya i la Comunitat de Madrid, ambdues amb el 53%. En la resta, la proporció d'OP denegades se situen en valors entre el 37% i el 15%.

Si ho comparem per províncies, la de Girona i la de Barcelona són les que tenen el pes de les denegacions més elevat de tot l'Estat, de 57% i 56%, respectivament; tot i que el nombre absolut d'OP denegades a Barcelona és gairebé set vegades superior. Les segueixen la de Madrid (54%), Valladolid (52%) i Sevilla (50,4%), sent aquestes les úniques 5 províncies amb més OP denegades que adoptades. Destaquen amb les proporcions més baixes Granada (1,9%), Salamanca (2,9%) i Burgos (3,4%).

Entre els partits judicials de la comarca també es donen diferències significatives, tant en el nombre absolut d'OP iniciades com en la proporció de denegades. Concretament durant l'any 2022, el partit de Sabadell i el de Rubí van registrar més adopcions, amb un 48,4% o un 40% de denegacions, respectivament; en canvi al de Terrassa es van denegar el 62,4% i al de Cerdanyola del Vallès el 59,6%.

Per poder comparar les diferències entre els partits judicials en les ordres que protecció que es tramiten, ens fixem en la relació entre les OP iniciades i les denúncies presentades (Mapa 2). El de Rubí és el que presenta la ràtio més elevada per l'any 2022, de 25 OP tramitades per cada 100 denúncies, molt a prop se situen el de Terrassa (23) i el de Cerdanyola del Vallès (23), en canvi, el de Sabadell acostuma a presentar una xifra més baixa (18). La ràtio mitjana de la comarca és de 21 tramitacions per cada 100 denúncies i la catalana de 24; però si ho comparem amb altres partits judicials catalans, destaca el de Balaguer i el de Ripoll amb els valors més elevats, de 40 OP iniciades per cada 100 denúncies, a molta distància dels partits de la comarca. Per sota, se situen el de Vilafranca del Penedès (12) i el de Martorell (13).

Mapa 2. Ràtio d'ordres de protecció iniciades per cada 100 denúncies presentades. Partits judicials de Catalunya. 2022

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Consejo General del Poder Judicial.

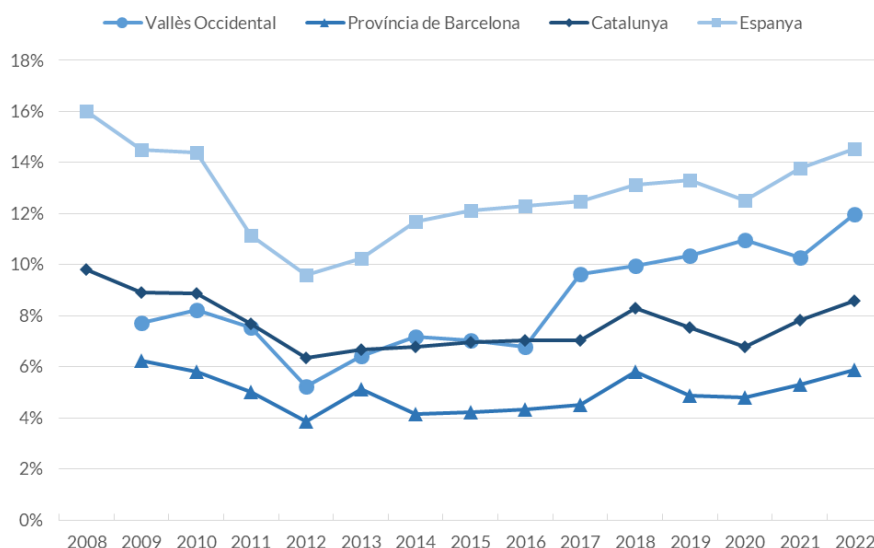
Augmenta la proporció de sentències condemnatòries, arribant a la xifra històrica més elevada a la comarca

L'estadística del CGPJ contempla tres formes principals de resolució dels procediments judicials: l'elevació a l'òrgan competent, la sentència condemnatòria i el sobreseïment provisional. A la comarca, des de 2007, el 43,6% de les resolucions terminen en sobreseïment provisional, la major part de les quals són per no resultar justificada o provada la perpetració del delictes. A continuació, se situa l'elevació a l'òrgan competent (30,1%), procediment pel qual es traspasa la resolució dels delictes més greus al Jutjat Penal o a l'Audiència Provincial.

Tanmateix, destaca la proporció de sentències condemnatòries registrada en 2022, del 12%, la més elevada des de es disposen de dades i gairebé el doble de set anys enrere (6,8%). El pes relatiu de les condemnes a la comarca és superior al de província (5,9%) i al del conjunt de Catalunya (8,6%). La mitjana estatal acostuma a tenir una proporció molt més elevada que la resta d'unitats supramunicipals (14,5%).

En relació amb l'evolució del pes de les condemnes, entre 2009 i 2016 el comportament de les condemnes al Vallès Occidental va ser similar al del conjunt català (Gràfic 4), però a partir d'aquí la comarca inicia un increment progressiu de la proporció de sentències condemnatòries, amb una reducció només en 2021, que la situa més a prop de la mitjana espanyola que de la resta d'àmbits catalans. Amb aquest increment el Vallès Occidental és l'únic territori supramunicipal analitzat amb una proporció més elevada de condemnes que l'any 2009.

Gràfic 4. Evolució de la proporció de sentències condemnatòries. Partits judicials del Vallès Occidental. 2008-2022

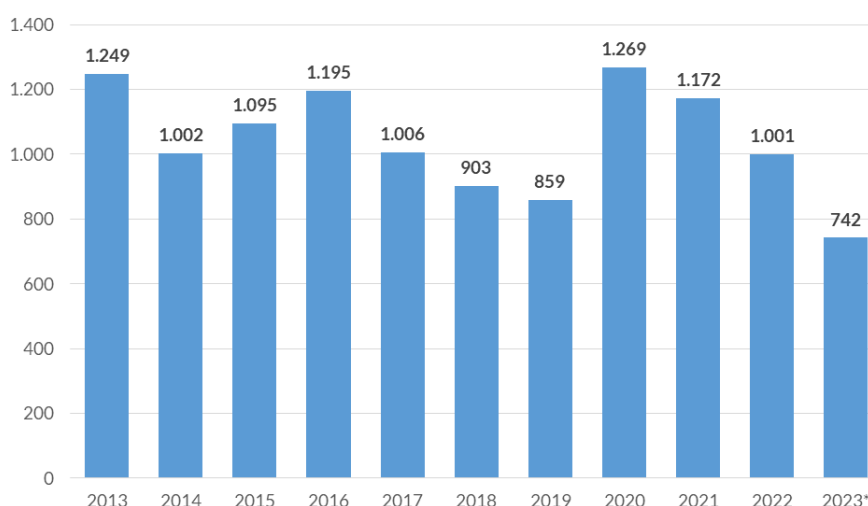
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Consejo General del Poder Judicial.

Més de 7 de cada 10 atencions als serveis d'atenció de la dona del Vallès Occidental per violència masclista són per actes de caire psicològic

Fins a l'agost d'enguany, la línia d'atenció contra la violència masclista 900 900 120⁶ ha realitzat 742 atencions (Gràfic 5), un 5,7% més que en el mateix període de 2022 (702 atencions). L'any 2020 va ser quan es va produir un nombre més elevat de consultes (1.269), amb un augment del 47,7% respecte de l'any anterior, a causa de les mesures aplicades per la contenció de la pandèmia de la COVID 19 i la difusió que es va dur a terme per a la utilització d'aquest servei, especialment durant el confinament domiciliari.

Durant l'any 2021 i 2022 es produeix una reducció progressiva del nombre de consultes, del 7,6% i del 14,6%, respectivament; tot i que les xifres són superiors a les d'abans de la pandèmia i la projecció de la xifra al final del 2023 és superior a la de l'any anterior.

Gràfic 5. Evolució del nombre de trucades a la línia d'atenció contra la violència masclista. 2013-2022

* Dades disponibles fins a l'agost de 2023.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Institut Català de les Dones.

⁶ L'atenció telefònica de la [línia 900900120](tel:900900120) i de correu electrònic, 900900120@gencat.cat és un servei gratuït i confidencial, les 24 hores del dia i els 365 dies de l'any. Adreçat a les dones en situació de violència masclista, les persones del seu entorn, les persones professionals que realitzen atenció a les dones en situació de violència masclista o a qualsevol persona que tingui alguna demanda relacionada amb les violències masclistes.

De les 742 atencions, el 96% han estat per motiu de violència masclista. D'aquestes, 7 de cada 10 consultes van ser per motiu de violències en l'àmbit de la parella (71,8%), el 4,9% en l'àmbit familiar i el 3,7% en l'àmbit sociocomunitari. Les dades no informen de la forma de violència per a cadascuna de les atencions, però de les que estan disponibles, el 68,1% de les trucades per aquest motiu van ser per violència psicològica, el 27,9% per física, l'11,2% per motiu de violència econòmica i el 5,5% per la sexual. Aquestes formes de violència s'han donat, en alguns casos, de forma simultània.

Les dones de Catalunya disposen de diversos serveis d'informació i atenció que funcionen coordinadament arreu del territori⁷. Durant l'any 2022, els Serveis d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD) de la comarca van realitzar 17.302 atencions i en un 22,7% es va detectar una situació de violència masclista. En el 78,1% d'aquestes atencions la detecció va ser per violència psicològica, en el 23,9% per la física, un 9,6% va ser per l'econòmica i el 8,4% per violència o abusos sexuals.

És rellevant el creixement anual del nombre de dones que van ser ateses pels SIAD de la comarca durant el 2022, perquè va augmentar un 38,5%, passant de les 3.023 en 2021 a les 4.187. D'aquestes, en el 21,6% dels casos es va detectar violències masclistes. Des de 2019 s'han atès a 3.383 dones en aquestes circumstàncies als SIAD del Vallès Occidental, una mitjana de 845 a l'any.

L'edat més freqüent entre les dones ateses amb detecció de violència masclista als SIAD de la comarca en 2022 és entre 30 i 45 anys, en un 39,1% dels casos, seguida de la franja d'entre 46 a 65 anys (35%). En relació amb el nivell de formació, la major part tenien assolits estudis secundaris (31,4 %) i, un quart tenien estudis superiors (25,5%). El 32,8% de les atencions per violència masclista van ser de dones que estaven solteres, el 29,5% estaven en una relació matrimonial i el 21,5% divorciades. Quant a la situació familiar, més de la meitat van ser a dones que estaven al càrrec de fills o filles: el 22,8% en parella i el 33,4% com a unitat familiar monomarental. També destaca el 12,2% de dones que convivia amb la família extensa.

⁷ Els [Serveis d'Informació i Atenció a les Dones \(SIAD\)](#), de titularitat municipal o comarcal, informen sobre qualsevol matèria on es poden produir desigualtats o discriminacions de gènere, com ara salut, treball, habitatge, serveis i recursos per a les dones i, si escau, deriven cap a les entitats i organismes que en són responsables. Els serveis d'informació i atenció a les dones (SIAD) estan presents als municipis de més de 20.000 habitants i, en el cas del Vallès Occidental, el SIAD comarcal és un servei itinerant pels municipis amb menys població.